

Tündérvár és katakomba

Folyóiratunk 2003/3. számában már szóltunk a *szemben/iránt* névutó-pár helyes használatáról. Ott annyit jegyeztünk meg, hogy a *szemben* negatív, az *iránt* pedig pozitív viszonyulást jelöl. A rossz beidegződést azonban nehéz kiigazítani: tudatosságra és állandó éberségre van szükség. Jakab István *Mikor szemben, mikor irányt?*¹ c. írása a leginkább rögzült, helytelen és értelemezavaros használaton túl, más buktatókra is felhívja figyelmünket. Az alábbiakban őt idézzük.

Sokszor okoz zavart, sőt kellemetlen értelmi hibát is, hogy a *szemben* névutót és a *szembeni* névutó-melléknevet nemcsak a saját szerepében, hanem az *iránti*, *iránti*, valamint a mondatban a *szemben*-nél jobban illő névutók és határozószók helyett is használjuk. Meglepődöm, amikor ilyen mondatokat hallok vagy olvasok: „A szervezet tagjai bizalmat éreznek a vezetőséggel *szemben*”; „*Ez határozza meg a közigazgatási szerveknek a néppel *szembeni magatartását**”; stb. A *szemben* és a *szembeni* bizonyos fokú szembenállást, ellenségeskedést fejez ki, tehát negatív érzéseket, magatartást kifejező szavakhoz illik. Bizalmatlanok, bárátságtalanok lehetünk *valakivel szemben*. A *kihasználtaknak a kihasználókkal szembeni magatartásáról* is beszélhetünk, de *bizalmat, rokonszenvet inkább valaki iránti* érzünk, a közigazgatási szerveknek is a *nép iránti magatartásáról* beszélünk, ha az pozitív. A *néppel szembeni magatartás* a negatív, az ellenséges magatartás.

Olykor nem is a két említett névutó vagy névutó-melléknév illik a mondatba, hanem valamilyen más szerkesztési forma: határozórag vagy határozórag és a *való* melléknévi igenév együtt. Szokatlannak és nem magyarosak az ilyen kifejezések: *az emberek iránti gondoskodás; szolidaritás Argentína iránt; szolidáris a palesztin néppel szemben; stb.* Gondoskodni nem az *emberek iránt*, hanem az *emberekről* szoktunk, tehát az *emberekről való gondoskodás* kifejezés itt a helyénvaló. Szolidárisak *valakivel* vagy *valamivel*, nem pedig *valaki* vagy *valami iránt* lehetünk, így ez a helyes kifejezési forma: *szolidaritás Argentínával*. Ebből az is következik, hogy nem a *palesztin néppel szemben* lehetünk szolidárisak, hanem a *palesztin néppel*.

---

¹ Megjelent a *Nyelvünkéről – önmagunkért*. Válogatott, részben átdolgozott nyelvművelő írások c. kötetben. Pozsony, Kalligram, 1998. 190–191.

A Biblia a magyar irodalomban

Kosztolányi Dezső

Húsvéti himnusz

Óh, szellőlengető
Igazság!
Szállj, szállj, riaszd a téli álmot,
némi tsd el, ami gyenge, álnok,
akassz a fákra lágy ezüst csipkét, tűszínű bimbót,
lengő fehér csipkét, lángolva nyíló ifjú bimbót,
szirmot, mosolygva ringót,
suhanj elő,
óh, szellőlengető
Igazság!

Óh, könnytől éledő
Igazság!
Lebegj be a kunyhókba lágyan,
mint balzsamos, sugáros áram,
fess rózsaszín álmot a barna, ócska nyoszolyára,
az elhagyott, szegény, álmokra váró nyoszolyára,
hol érted sír az árva,
lebegj elő
óh, könnytől éledő
Igazság!

Óh, újra-születő
Igazság!
Eljössz ma is és összejárod
az enyhe, álmodó világot.
Jer s fújd meg az ünnep rivalgó, büszke harsonáit,
fújjad az ünnep szent, aranyos, néma harsonáit,
s minden valóra válik.
Rohanj elő,
óh, újra-születő
Igazság!

Óh, harangdörgető
Igazság!
Zúgj át az alvó, lomha földön,
s légy úr felette mindenrőkön.
A vérkönnyes, síró sebet fesz szépre, aranyosra,
csókold a sok sebet tüzes-fényesre, aranyosra
tatózold lágyan susogva.
Dörögj elő,
óh, harangdörgető
Igazság!

Óh, vérben ébredő
Igazság!
Ne várakozz, újjongva törj ki
sötétedő sírbörtönödből,
és lángoló piros betűid, hogyha elfakultak,
ha a poros, kopott múlt gyászos árnyai elfakultak,
gyújtsd föl tüzét a múlnak!
Robogj elő,
óh, vérben ébredő
Igazság!

Óh, szikladörgető
Igazság!
Ujjongva, lázadozva, zajgva
verj indulót új diadalra,
repeszsd a jégpáncélt, s a harsogó húsvéti kedvtől,
a tavaszos, zenés, ítélező húsvéti kedvtől
a nép is összezendül,
vágtass elő
óh, szikladörgető
Igazság!

Ezzel a zengő-zsongó húsvéti verssel emlékezünk a magyar próza kiváló művelőjére születésének 120. évfordulóján, s egyben idézzük a kortárs Babits Mihály találó sorait: „S a prózának ez a művészse mégsem igazi prózaíró. Szíve a vershez vonata, a vers izgatta őt, a verskölöket érezte vetélytársainak. Még a prózában is a vers isteni könnyúségét, tökéletességét és tartalmatlanságát kereste. Boldog író, aki a gondolat keserves súlyosságából mindenkor csak éppen annyit tart meg, amennyire szüksége van, hogy az ár el ne kapja hajóját; s nem kockázta a gyönyörű futást s tökéletes lengést valami otromba súlytöbblet terhével! Kifejezi az életet, igen; de nem az Életet, nagy É-vel; s a hangsúly inkább a kifejezésen van. Feloldatlan rögök nincsenek őnála, se nehézkes magyarázatok.”

Január 13-án védte meg intézetünkben doktori dolgozatát Pap Géza, egyházköreletünk püspöke, summa cum laude minősítéssel. Disszertációjának címe: *Azok a napok és ama nap. Jézus és az utolsó idők Márk 13 alapján.*

A 2005. január 16 –23. között tartott ökumenikus imahéten igeHIRDETŐI szolgálatot végeztek: Nagy Albert és Ferencz László református esperesek, Raduch Zsolt evangélikus lelkipásztor, Sipos István református esperes, Böleskei Gusztáv debreceni református teológiai tanár, püspök, Pap Géza református püspök, Oláh Zoltán gyulafehérvári katolikus teológiai tanár, rektor, Farkas Dénes unitárius esperes.

Az idei csedesnapokon, február 5-én és 6-án, a teológus ifjúság érdekes, színvonalas előadásokat hallgatott: *A katekétikai reformok szükségessége* (Dobai László református lelkipásztor), *Hogyan tartsunk ifjúsági bibliaorát?* (Kállay László református lelkipásztor), *Várnak a (diák)szigetek* (Budai Gergely evangélikus lelkipásztor), *A lélek egészsége, a nemzet egészsége* (dr. Kónya Zoltán, orvos, családterapeuta). A két nap záróáhítatain Igét hirdetett Kiss Tibor református püspöki titkár és Adorjáni Dezső evangélikus püspök.

Kozma Zsolt szerkesztésében megjelent a *Teológiai idegen szavak, kifejezések, szólások szótára*. A mintegy 3500 címszót tartalmazó szótár segítséget nyújt a teológiai és egyházi köznyelvben meghonosodott héber, görög és latin eredetű fogalmak tartalmának pontos megértéséhez. A kötet, melynek ára 150 000 lej, intézetünk könyvtárában is megvásárolható.

Adorjáni Zoltán intézetünk tanára március 11-én sikeres doktori szigorlatot tett a Debreceni Teológiai Akadémián, cum laude minősítéssel. Disszertációjának címe: *A terapeuták kontemplatív közössége*.

Március 6–17. között intézetünkben előadást tartott és szemináriumot vezetett Karel Deurloo amszterdami ószövetséges professzor, az Amszterdami Iskola írásmagyarázati irányzat és munkaközösség jeles képviselője. Ó- és újtestamentumi bibliika teológiai előadásának címe: *Fiu születik nékiink; a szemináriumok téma: Vers az Ótestamentumban.*